

**Quæstionum Canoniarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

§. II. Quid requiratur, ut lex abrogatur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

nodalibus à se, vel antecessoribus conditis, deduci potest ex dictis à n. 551. ubi diximus, qua ratione legibus canonicis ligetur summus Pontifex. Ad id autem, quod dicitur, *statutum de consensu aliquorum transire in contractum*, respondetur, id verum esse, quando consensus exigitur tanquam aliquid necessarium, & vim saltem partialiter, seu auctoritatem actui tribuens; non verò secus. Consensus autem Clericorum in Synodo dioecesana non sic requiritur, ut præmissum est.

1041. Dixi: *seclusa superioris confirmatione*; nam sub quæstione est, an Episcopus abrogare possit statuta synodalia, postquam confirmata sunt à Superiore? Communis enim tenet, quòd non; quia sic jam sunt affecta, & confirmantis auctoritate roborata. Nam illa nostra facimus, quibus auctoritatem nostram impertimur, ait Pontifex, c. *si Apostolica, de præbend. in 6. & ubi Princeps confirmat, idem est, ac si ferat sententiam. L. 1. §. Sed neque, C. de veteri jure evocand.* Et ita tenet Azor p. 1. l. 5. c. 15. q. 7. Sanchez l. 8. matr. D. 17. n. 30. Barbosa p. 2. de potest. Episcopi, allegat. 34. n. 7.

1042. Castropalaus P. 1. tr. 1. D. 5. p. 2. §. 2. n. 8. censet, hanc communem sententiam esse verissimam in eo casu, quo Princeps confirmationi addit clausulam, ut, *si quidquam contra fieret, non valeret.* Rationem sumit ex c. *dilecto, 25. de præbend.* ubi dicitur, quòd in Ecclesia, ubi est determinatus numerus præbendarum, uno individuo jure vacante, duo simul eligi non possint ad illud, nisi fortè *statutum aliquod obviaret, quod esset juramento firmatum, vel cui sedis Apostolicæ confirmatio accessisset, hujusmodi clausulâ prohibitionis adjectâ, ut, si quicquam contra fieret, non valeret.*

1043. Ex hoc enim infert, quòd *simplex* confirmatio alicujus statuti à Superiore facta (nimirum sine tali clausula irritante) non reddat statutum inabrogabile per statuentes, licet habeat confirmationem simplicem, seu in forma communi etiam à Papa, si statutum illud principaliter sit in favorem statuentium. Cum enim talis confirmatio sit *beneficium*, & præsumi non debeat Superior, invito velle beneficium conferre, ac ad illud recipiendum obligare *volentem* (sic enim habet rationem

privilegij) non est censendus Princeps confirmatione simplici voluisse reddere tale statutum inabrogabile à statuentibus; sic Barbof. in cit. c. *dilecto, n. 10.* Suarez cit. l. 6. c. 26. n. 24. & alij.

Si autem statutum ab eo, qui, etiam seclusa confirmatione Superioris, obligare potest lege à se lata, similiter abrogari potest à statuente, licet à Principe confirmatum non tam sit in favorem statuentium quàm aliorum, pro quibus statuitur. Nam in ejusmodi casu communiter adhibetur confirmatio Principis, non tam, ut inde vim obligandi majorem obtineat, quàm ut auctoritatem, & honorem, quem statuto præstat Principis consensus, esto non necessarius ad obligationis impositionem; secus est, si statuens secluso Principis consensu, seu confirmatione non habet potestatem obligandi condita à se lege (tunc enim in hoc casu confirmatio est essentialis, & in priori accidentalis, ut diximus à n. 1024.) quia in ejusmodi casu confirmatio Principis non ob majorem honorem præcisè, sed verè ad vim obligandi statuto tribuendam expeditur, saltem communiter; ita Suarez cit. n. 25. Salas d. 18. f. 5. quos refert, & sequitur Castropalaus cit. p. 2. §. 2. à n. 8.

§. II.

Quid requiratur, ut lex abrogetur?

Leges etiam validas, & quæ reipublicæ utiles fuerunt, vel etiam actu sunt abrogari posse propter majorem utilitatem, cujus causâ magis expedit eas tollere; quàm in vigore permittere, non est dubium; & constat ex plurimis antiquis canonibus, præsertim circa impedimenta matrimonij, tam dirimentia, quàm purè impediencia, per novos abrogatis; si enim positivè noxiæ fierent, aut saltem negativè, nimirum nullatenus utiles, quòd utrumque fieri potest, mutatis circumstantijs, ex quibus pendent leges (quæ sunt media relatè ad finem rectæ gubernationis, quæ ut justa sit, spectare debet commune bonum cujuslibet reipublicæ, tanquam finem) non est dubium, fieri posse, quòd nunc non profit, quòd olim proderat; & econtra, id, quòd pluribus locis explicat Tridentinum in *reformatione impedimentorum matrimonij*.

Quia

1046. Quia tamen abrogatio legis multipliciter fieri potest. 1. purè; 2. lege contraria ex toto priorem tollente. 3. consuetudine, vel desuetudine. 4. interpretatione. 5. cessante finali ratione legis: de singulis breviter dicendum erit, ubi ea expederimus, quæ ad legis abrogationem necessaria sunt, utcunque fiat. Pro quo not. 1. puram legis abrogationem *validè* fieri, etiam sine justa causa; sed *non honestè*, seu *licitè*; per puram abrogationem eam intelligo, quæ sic aufert legem in totum, ut non constituat oppositum; sed tantum, ut liceat, quod ante licitum non erat, stante illa, quo casu talis lex cessat, seu tollitur privativè.

1047. Ratio primæ partis est; quia sublata voluntate Legislatoris cessat lex, consequenter abrogatur privativè; at Legislator voluntatem suam tollere potest etiam sine justa causa, cum eam liberè concipiat, & conservet; sic Pyrrhus Corradus *in Præxi dispensat. Apostol. l. 1. c. 1. n. 8.* loquens de legis dispensatione, quæ legem non tollit univèrsim. Ratio secundæ partis est, quia talis actus, qui sine justa causa, pertinente ad bonum commune reipublicæ, aufertet medium necessarium ad finem suum, non ageret ex fine debito, & in ædificationem, sed potiùs in dissipationem; ergo ut pura legis abrogatio honestè fiat, requiritur eam fieri ex justa causa.

1048. Dixi 1. ut *pura* abrogatio legis honestè fiat. Nam ut fiat *positivè*, seu *contrariè*, nimirum novæ legis constitutione priori contrariæ, probabilius videtur, non fieri eam etiam validè sine justa causa. Nam voluntas, constitutiva legis, debet esse rationalis, & justa, ut diximus *n. 89.* at ubi deficit omnis justa causa, voluntas rationalis, & justa esse non potest, ut constat ex *num. cit.* sic enim non exigitur à bono communi, sed potiùs rationabiliter recusatur; ergo.

1049. Dixi 2. *pertinente ad bonum commune.* Hoc enim Legislator in omni actu, quem exercet ex potestate legislativa, præ oculis habere debet, ex *n. 91. cum seq.* Unde cum ratio boni communis deficit, nec validè quidem lex conditur ex *præced. num.* cum autem etiam irrationabiliter retrahere possit voluntatem suam, fieri quidem potest, quòd possit legem *abrogare purè*, etiam validè sine rationabili causa perti-

Tom. I.

nente ad bonum commune; non tamen novam *validè constituere.*

Ex dictis colliges, legem quantumvis reipublicæ utilem, licitè & validè abrogari posse, non tantum privativè, seu purè, sed etiam contrariè, seu constituendò novam legem priori contrariam, si adsit justa causa illam tollendi; ut si foret magis expediens, illam tolli, ne populus v. g. multitudine legum nimium gravetur; aut præsentibus circumstantiis suadeant, utilis esse, eam tolli, aut etiam contrarium statui; ita communis, quibus positus:

Quæris 1. an, ut abrogatio legitima sit, indigeat promulgatione? *Re. 1.* si fiat abrogatio per interpretationem authenticam, vel contrariè, condendò legem priori contrariam, requiri talis abrogationis publicationem. Ratio prima partis est ex *n. 113.* secundæ partis ex dict. à *num. 103.* nam omnis lex, ut essentialiter constituta sit, aliqua publicatione indiget; quæ autem sufficiat, constat à *num. 139. & seq.* & abrogatio legis per legem contrariam importat legem; ergo.

Resp. 2. ut lex sit abrogata *purè*, quoad *esse physicum*, probabilius non requiri ejus publicationem. Nam sicut lex externa quoad esse physicum non constituitur, ubi in Legislatore non est animus, & interna voluntas obligandi; ita nec legitime constituta perseverat, tali animo deficiente; sed ille animus, seu interna voluntas obligandi potest deficere, sine ullo externo signo, ut per se patet; ergo.

Dixi, *quoad esse physicum*; nam *quoad effectus juris*, quos parit legitima legis abrogatio, probabilius videtur, requiri abrogationis publicationem. Effectus enim præcipuus ejus est, quòd abrogata lege populus, etiam secluso errore (quo putat legem vigere) licitè agat, quod lege nondum abrogata non licebat; at hoc præstare non potest, nisi constet de legitima abrogatione. Sufficiet autem ea publicatio, qua posita successivè saltem possit ejusmodi abrogatio venire in notitiam eorum, qui prius lege nunc sublata tenebantur.

Quæstio est 2. an, & quando lex prior censeatur abrogata per posteriorem, priori contrariam? *Re.* non censi *abrogatam* per posteriorem, nisi hæc illi in totam contraria sit. Ratio est, quia si eam tol-

H h 2

1050.

1051.

1052.

1053.

1054.

lat

lat solum secundum aliquid, & non in totum derogatio est, non abrogatio. Sed esto etiam in totum priori contraria sit, non operabitur effectum abrogationis, prioris legis non contentæ in jure communi, sine clausula abrogatoria, nisi mentionem faciat prioris. Ratio est, quia voluntas legislatoris non censetur ferri in incognitum, vel ignoratum; sed de illis solum disponere, quæ sibi nota sunt; leges autem privatae, nec insertæ juri communi, ubi nullam eorum, etiam in genere mentionem facit, præsumuntur ei incognitæ, ac ignoratæ; sicut insertæ juri communi, cognitæ, c. 1. de constitut. in 6. ergo.

1055. Ex dictis collig. 1. quod Princeps condens novam legem priori ex toto contrariam, si hæc inserta sit juri communi, posteriorem abroget. Sic enim ponitur, scilicet statuere contrariam priori; secus est, si non sit inserta juri communi; quia tunc voluntas, qua condit posteriorem legem, non porrigitur ad revocandam priorem, utpote incognitam, nisi addat clausulam, qua velit sublatum, quidquid efficaciter posteriori voluntati obstaret. Tunc enim, saltem in genere illorum, quæ contrariantur, aut contrariari possunt, notitiam se habere manifestat.

1056. Sed hoc limitandum est, ut non procedat, quando prior lex vestita est juramento promissorio de ipsa non revocanda, vel abroganda. Tunc enim stare potest, quod lex prior inserta juri communi per posteriorem non abrogetur, nisi simul liberetur à vinculo juramenti. Fieri enim potest, quod Princeps sciens legem priorem, ignoret vinculum juramenti; tali autem casu præsumi non potest, contra juramentum adhuc stans velle tollere legem priorem; sic Azor p. 1. l. 5. c. 16. q. 6.

1057. Collig. 2. ut lex prior per posteriorem ex toto contrariam abrogetur, non requiritur mentionem prioris, si sit inserta juri communi, nec alio vinculo roborata, quod specialem ejus mentionem exigat. Nam in tali casu voluntas constitutiva novæ legis priori contrariæ, præsumitur fieri cum scientia prioris ex cit. c. 1. de constitut. in 6. cum ergo voluntas legis posterioris ponatur efficax, eo ipso tollit voluntatem prioris constitutivam, ne dicatur velle simul contraria.

Dixi 1. priorem abrogari per posteriorem illi contrariam. Nam si utraque conciliari potest, & in verborum proprietate salvari voluntas legislatoris, non censenda est abrogata prior; tunc enim vitatur contrarietas, & oppositio voluntatum prioris, & posterioris, præsertim, cum legum correctio, & mutatio, utpote communi bono damnosa, vitari debeat, quantum potest, ubi id non exigit aperta boni communis major utilitas, aut necessitas.

Dixi 2. Si in utraque salvari potest proprietas verborum. Nam etsi velint aliqui ab ea recedi posse, & verba etiam impropriari, ut vitetur legis correctio, ut vult Sanchez l. 1. matr. D. 17. n. 6. rectius tamen dicitur, hoc non admitti; quia sic vix aliquid esset firmum in lege; & à verborum proprietate recedi non debet, nisi cogat necessitas, nimirum, ut evitetur aliqua iniquitas, vel injustitia, aut ne dispositio reddatur inutilis, & illusoria, ut diximus à n. 942. ita Panormitanus in c. 1. de constit. Bartolus in L. omnes populi, ff. de just. & jure n. 57. Suarez l. 6. de legib. c. 27. n. 11. & alij.

Dixi 3. nisi sit roborata alio vinculo, specialem prioris mentionem exigente. Multi enim volunt, quod leges revocatorie privilegiorum, facultatum, &c. non habeant vim obligandi, quousque promulgatæ non sunt non solum in provincia, sed etiam in civitate, ac Parochia; sic Escobar. theol. moral. §. 2. l. 5. Becanus in 1. 2. tr. 3. c. 6. p. 6. n. 7. & communis doctrina est, debere intimari illi, cui aufertur privilegium, vel potestas. Hinc addit Azor instit. moral. p. 1. l. 5. c. 3. q. 6. indulgentias non finiri, donec de earum revocatione certiores facti sint, quibus fuerint Pontificum beneficiis concessæ.

Similiter complures tenent, privilegia, & consuetudines particulares personarum, Ordinum, & locorum non censi abrogatas per leges communes, & clausulas generales, nisi illorum fiat mentio specialis, c. quoniam, dist. 18. quia supremus Magistratus, uti leges communes, & jura præsumitur habere in scrutinio pectoris sui; ita ignorare creditur particularia, & nihil velle de illis disponere per terminos generales, ut constat ex c. 1. de constitut. in 6. quod retulimus in preced.

Hoc

1062. Hoc quidam extendunt etiam ad eas leges abrogantes, quibus annexa est clausula: *non obstante quocunque privilegio, etiam exigente; ut de verbo ad verbum fieri debeat de illo mentio, cujus tenorem pro inserto hic volumus.* Dicunt enim privilegium, exigens *specialem sui mentionem*, eâ clausulâ non abrogari; ita quidam apud Streinium *in proleg. juris Canonici*, §. 5. n. 5. sed hic in praxi tutiorem iudicat opinionem oppositam, id quod verum puto, si privilegium prius in corpore juris contineatur. V. n. 524.

1063. Dixi: *Si prius privilegium in corpore juris continetur.* Tunc enim præsumitur notum, atque cognitum disponenti sub clausula generaliter abrogante; secus dicendum videtur, si exigat mentionem specialem; vel dispositio, de cujus abrogatione quæritur, sit specialis; tunc enim non censetur abrogata per aliam constitutionem posteriorem, generalem, etiam cum clausula generali, nisi hæc specificè illius faciat mentionem.

§. III.

De cessatione legis per exceptionem, vel excusationem.

1064. Certum est 1. quòd lex aliquando in casu particulari cesset, etsi verba legis istum casum comprehendere videantur, & ille nulla lege positiva exceptus sit, nec à Principe vel Legislatore in illo expressè dispensatum. Cujus ratio est, quia possunt quandoque concurrere tales circumstantiæ, propter quas lex universaliter loquens, nullamque vel exceptionem, vel dispensationem explicans, observari non potest spectata hominum conditione, licèt aliàs sub lege contineretur, spectata verborum universalitate, ut mox dicemus.

1065. Certum est 2. quoties, præter legis universalitatem, non adest aliud argumentum, hunc vel illum casum particularem comprehendere, posse interdum non comprehendere; ita Suarez *de legib. l. 6. c. 9. n. 4.* quia fieri non potest, ut lex humana, universaliter lata, in omnibus particularibus eventibus ita sit recta, quin aliquando à rectitudine deficiat, propter constantem, & frequentissimam rerum humanarum vicissitudinem, cujus omnes particulares e-

ventus legislator humanus prævidere non potuit; nec, esto prævideret, sine gravissimo boni communis incommodo, hoc est, sine maxima legum multitudine, confusione, & prolixitate illas in particulari excipere posset.

Ex hoc duo sequuntur; *unum*, quòd 1066. nulla lex humana, generaliter lata, possit cum illa generalitate, quam verba exprimunt, *in omni occurrente casu*, obligare; *alterum*, quòd, licèt per verba legis nulla exprimat exceptio, semper tamen sic exigente rerum humanarum natura, quam emendare legislator non potest, vel subintelligatur, vel ut lex justa, & rationalis, evadat actu obligans, debeat subintelligi. Cùm autem hujus explicationis fundamentum desumatur ex cessatione finis motivi, vel (ut alij loquuntur) rationis ipsius legis, controvertitur inter antiquos, & recentiores, utrum sufficiat cessatio ejus negativa, an prærequiratur (ut docet communior sententia) cessatio ejus contraria?

Suarez cit. cum alijs iudicat, cessationem negativam non sufficere; quia licèt ratio legis in particulari cesset negativè; semper tamen manet aliqua ratio universalior, ob quam expedit, etiam tunc legem observari. 1. quia valde contrarium foret bono communi, si propter illam solam causam obligatio legum cessaret in casibus particularibus. 2. quia partium conformitas cum toto per se est sufficiens ratio servandi legem, ubi & quoties sine gravi incommodo potest observari. Hanc Doctores communiter reputant veriore, licèt altera, quòd cessatio negativa sufficiat, propter Doctores illam sustinentes, non videatur carere sua probabilitate.

Ex hoc complures inferunt, quòd, licèt legislator advertat, vel prævideat, finem motivum, aut rationem legis in aliquibus casibus defuturum, possit nihilominus justè omnes indistinctè obligare; quia ratio legis ultimata nunquam videtur adequatè cessare. Hinc not. juxta primam sententiam, ab universali lege non posse in casu particulari ullam exceptionem fieri, quamdiu in ejus universali observatione non reperitur impedimentum æquitati contrarium.

Contingit autem duobus modis, quòd 1069. legis universalis in casibus particularibus observa-